

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет землевпорядкування та туризму
Кафедра туризму

ПОГОДЖЕНО
Керівник навчально-методичного
відділу ЗЯВО
доц. Олег МИКУЛА _____
« _____ » _____ 2024 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з навчально-виховної роботи
проф. Віталій БОЯРЧУК _____
« _____ » _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
(ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм і рекреація

Програму підготувала: к.геол.н., доцент Боруцька Ю. З.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри туризму
Протокол № 7 від 6 грудня 2024 року

Завідувач кафедри _____ к.е.н., доцент Крупа О. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму практики схвалено на засіданні методичної комісії
факультету землевпорядкування та туризму

Протокол № 5 від 16 грудня 2024 року

Голова методичної комісії _____ к.е.н., доцент Колодій П. П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Львів 2024

ВСТУП

Туристичне краєзнавство є актуальним напрямом у сучасних реаліях соціально-економічного та політичного розвитку України, оскільки сприяє збереженню національної ідентичності, популяризації природної та історико-культурної спадщини. В умовах глобалізації туристично-краєзнавча діяльність стає важливим інструментом розвитку регіонів, залучення інвестицій та створення нових робочих місць. Крім того, туристичне краєзнавство підтримує національну єдність і патріотизм, сприяє розвитку внутрішнього туризму, що особливо важливо для економічного відновлення після кризових періодів.

Навчальна практика (Туристичне краєзнавство), яка є важливим компонентом освітнього процесу у контексті підготовки здобувачів вищої освіти СВО Бакалавр за спеціальністю 242 Туризм і рекреація, під час російсько-української війни набуває особливої актуальності з кількох вагомих причин: туристичне краєзнавство дозволяє підкреслити національну ідентичність та унікальність регіонів України через практичне вивчення їхніх природної та історико-культурної спадщини, традицій, звичаїв, фольклору; туристичні маршрути, краєзнавчі екскурсії, а також організація культурних заходів можуть залучити відвідувачів, що важливо для економічного відновлення постраждалих від війни регіонів; туристичне краєзнавство є потужним інструментом національно-патріотичного виховання, сприяючи формуванню глибокого почуття гордості за свою країну; краєзнавчо-екскурсійна та туристично-рекреаційна діяльність можуть стати важливим інструментом для розвитку соціальної згуртованості та взаємопорозуміння між різними регіонами країни навколо спільних цінностей; краєзнавчо-екскурсійні тури можуть стати платформою для організації волонтерського руху, що допомагає постраждалим від війни, залучення до благодійних ініціатив щодо відновлення пам'яток і культурних об'єктів; російсько-українська війна поставила перед нами завдання зміцнення міжнародної позиції та привабливості як туристичної країни, відтак система краєзнавства може стати важливим елементом у створенні нових туристичних напрямів, акцентуючи особливу увагу на природно-культурних цінностях та історичних подіях, що відіграють вагомий роль у державотворенні.

Отже, навчальна практика (Туристичне краєзнавство) надає можливість застосувати теоретичні знання на практиці, сприяючи розвитку професійних компетентностей щодо організації та проведення туристично-краєзнавчих екскурсій, розробки туристичних маршрутів та аналізу природної, історико-культурної спадщини у контексті як минулого, так і сучасного соціально-економічного стану з прогнозом і перспективами майбутнього розвитку краєзнавчої роботи і туристично-рекреаційної сфери загалом. Також практика дозволяє здобувачам освіти покращити комунікаційні та аналітичні здібності, що важливо для їхньої професійної діяльності надалі у сфері туризму та рекреації.

Освітній компонент «Навчальна практика (Туристичне краєзнавство)» є обов'язковим компонентом, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Туризм і рекреація», спеціальності 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування, який проводиться в 2 семестрі, упродовж 4 тижнів, обсягом 6 кредитів ЄКТС. Підсумковий контроль – залік.

1. Мета та завдання навчальної практики

Метою навчальної практики (Туристичне краєзнавство) є формування у здобувачів вищої освіти професійних теоретично-практичних компетентностей щодо алгоритму створення привабливого краєзнавчо-туристичного іміджу окремого регіону в контексті сталого розвитку рідного краю для мотивації та стимулювання туристів, рекреантів, екскурсантів до відвідування цієї території.

Об'єкти дослідження навчальної практики – destinations та об'єкти міста Львова, Львівської області, Західного регіону України, котрі володіють унікальним краєзнавчо-туристичним і туристично-рекреаційним потенціалом. **Предметом дослідження** навчальної практики є вивчення, аналіз і моніторинг природних, історико-культурних і соціально-економічних туристично-рекреаційних ресурсів та їхніх складових у межах destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України.

Основними завданнями навчальної практики (Туристичне краєзнавство), що забезпечують досягнення мети, формування компетентностей і програмних результатів навчання, є наступні:

– пошук і збір різнобічної інформації у контексті туристично-краєзнавчих досліджень щодо природно-ресурсного потенціалу, історико-культурної спадщини та інфраструктурних особливостей у межах destinations і об'єктів м. Львова, Львівщини, Західного регіону України загалом;

– аналіз і синтез інформації, отриманої в процесі пошуку й узагальнення даних з різних джерел, за допомогою практичної туристично-екскурсійної та туристично-краєзнавчої діяльності у межах destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;

– організація туристично-краєзнавчих маршрутів, спрямованих на популяризацію туристично-рекреаційного потенціалу окремої destinations в межах Львова, Львівської області, Західного регіону України;

– поширення знань та інформації про різнопланові аспекти історичного минулого і сучасного буття, природні особливості, культуру, традиції, звичаї, фольклор етносів окремих локацій у межах destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України за допомогою туристично-екскурсійної роботи;

– використання сучасних картографічних методів дослідження для обробки даних туристично-краєзнавчих маршрутів у межах destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;

– туристично-краєзнавча та природоохоронна діяльність щодо збереження матеріальної спадщини, духовної культури, природних ресурсів і автентичних особливостей у межах destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;

– усвідомлення здобувачами освіти та майбутніми фахівцями актуальності навчання упродовж життя та важливості «м'яких навичок» (soft skills) під час професійної діяльності в туристично-краєзнавчій сфері та туристично-рекреаційній галузі загалом.

У результаті проходження навчальної практики здобувачі повинні **знати**:

- організаційні основи проведення навчальної практики (Туристичне краєзнавство);
 - понятійно-категоріальний апарат, науково-методичні основи й історичні етапи становлення туристично-краєзнавчого напрямку досліджень у Західному регіоні України;
 - основні складові природного туристично-рекреаційного і краєзнавчо-туристичного потенціалу DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - головні об'єкти історико-культурної туристично-рекреаційної та краєзнавчо-туристичної спадщини DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - значення транспортної інфраструктури, готельного обслуговування та ресторанного господарства у туристично-краєзнавчій діяльності в межах DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - сучасні картографічні методи дослідження для обробки даних туристично-краєзнавчих маршрутів;
 - характерні елементи та способи проведення навчальних краєзнавчих екскурсій, спостережень, практичних досліджень у туристичному краєзнавстві;
 - базові основи організації туристично-краєзнавчих маршрутів у межах DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України для популяризації їхнього краєзнавчо-туристичного та туристично-рекреаційного потенціалу.
- У результаті проходження навчальної практики здобувачі повинні **вміти**:
- вільно володіти основною термінологією у контексті навчальної практики (Туристичне краєзнавство) та сфери туризму і рекреації загалом;
 - аналізувати складові природного туристично-рекреаційного та краєзнавчо-туристичного потенціалу DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - оцінювати різноманіття історико-культурної туристично-рекреаційної та краєзнавчо-туристичної спадщини DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - обґрунтовувати роль окремих видів транспорту, закладів розміщення та харчування для розвитку туристичного краєзнавства у межах DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - використовувати сучасні картографічні методи дослідження для обробки даних туристично-краєзнавчих маршрутів у межах DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України;
 - встановлювати базові вектори розвитку нових туристично-краєзнавчих і екскурсійних напрямів у межах DESTИНАЦІЙ та об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України, застосовуючи soft skills;
 - організовувати туристично-краєзнавчі маршрути та екскурсії з врахуванням і висвітленням природного, історико-культурного, інфраструктурного туристично-рекреаційного та краєзнавчо-туристичного потенціалу DESTИНАЦІЙ і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України.

2. Структурний графік, тематичний план та зміст завдань, що виконуються під час навчальної практики

Структурний графік навчальної практики (Туристичне краєзнавство)

№ з/п	Етап	Назва теми	Послідовність, дні
1	Підготовчий (організаційно-ознайомчий)	Вступна частина. Організаційні основи проведення практики	1-2
2		Ознайомлення з природними, історико-культурними, соціально-економічними туристично-рекреаційними ресурсами DESTINACIY I OB'EKTIY MISTA L'VOVA, L'VIVS'KOI OBLASTI, ZAKHIDNOGO REGIONU UKRAINI, KOTRI VOLODIYOT UNIKAL'NYM KRAEZNAVCHO-TURISTYCHNYM I TURISTYCHNO-REKREACIYNYM POTENCIALOM	3-5
3	Основний (польовий)	Туристично-краєзнавчі маршрути у межах DESTINACIY I OB'EKTIY MISTA L'VOVA	6-8
4		Туристично-краєзнавчі маршрути у межах DESTINACIY I OB'EKTIY L'VIVS'KOI OBLASTI	9-11
5		Туристично-краєзнавчі маршрути у межах DESTINACIY I OB'EKTIY ZAKHIDNOGO REGIONU UKRAINI	12-15
6	Заключний (камеральний)	Робота над індивідуальним завданням і оформленням документації за результатами навчальної практики (Туристичне краєзнавство). Захист звітів	16-20

Тематичний план та зміст завдань навчальної практики (Туристичне краєзнавство)

1. Вступна частина. Організаційні основи проведення практики.

Загальні організаційно-навчальні основи змісту навчальної практики (Туристичне краєзнавство). Інструктаж із техніки безпеки. Завдання і програма практики. Ознайомлення з вимогами, формами і методами проведення практики. Розподіл індивідуальних завдань та ознайомлення з методикою виконання.

2. Ознайомлення з природними, історико-культурними, соціально-економічними туристично-рекреаційними ресурсами destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України, котрі володіють унікальним краєзнавчо-туристичним і туристично-рекреаційним потенціалом.

Здобувачі освіти під час проходження практики опрацьовують усі доступні літературні та інтернет-джерела інформації, зосереджуючи особливу увагу на основних видах туристично-краєзнавчих досліджень, вказаних у тематичному плані, які є необхідними для характеристики й аналізу краєзнавчо-туристичного та туристично-рекреаційного потенціалу destinations і регіону загалом.

➤ *Природознавче краєзнавство.* Під час проходження практики здобувачі вищої освіти знайомляться з основними етапами формування місцевих природних ландшафтів, інформацією з геології і гідрогеології краю, його флорою і фауною. Особливу увагу звертають на стан довкілля (екологічну складову) конкретної території.

➤ *Географічне краєзнавство (топоніміка, гідроніміка і ороніміка).* Здобувачі вищої освіти актуалізують свої знання з ономастики, проводять аналіз назв, у тому числі народних. Роблять висновки щодо характеру перейменувань та зв'язку назв з історією даної місцевості.

➤ *Історико-культурне краєзнавство.* Здобувачі вищої освіти знайомляться з історією свого краю. Певне місце займає знайомство з археологією та етнографією місцевості. Серед завдань: вивчення пам'яткоохоронної діяльності в регіоні, знайомство з мережею музеїв, архівів і бібліотек.

➤ *Мистецтвознавче краєзнавство.* Практиканти вивчають культурну спадщину колишніх епох у галузі живопису, архітектури, музики, скульптури та інших розділів мистецтва. Відвідують музеї регіону відповідного до профілю.

➤ *Літературне краєзнавство.* Практиканти отримують відомості про літературний процес у даному регіоні, знайомляться з творчістю найвидатніших письменників, поетів і драматургів. Частина занять присвячуються вивченню усної народної творчості (легенди, перекази тощо).

➤ *Релігійне краєзнавство.* Практиканти отримують відомості про розвиток духовності краю, знайомляться з пам'ятками різних культів, особливостями релігійного життя в регіоні.

➤ *Краєзнавча біографістика.* Здобувачі освіти засвоюють сучасні наукові підходи та методи щодо біографістики, психобіографістики, опрацьовують біографії видатних земляків та їхнє значення для історії і культури краю. Відбувається вивчення методики збору матеріалів про життєвий шлях земляка, увічнення його пам'яті для нащадків.

➤ *Соціально-економічне краєзнавство.* Практиканти аналізують роль людського потенціалу, транспортної інфраструктури, готельного обслуговування та ресторанного господарства у туристично-краєзнавчій діяльності.

➤ *Краєзнавчий туризм.* Популяризація туристично-рекреаційної привабливості рідного краю шляхом практичного ознайомлення здобувачів освіти з природними, історико-культурними, соціально-економічними туристично-рекреаційними ресурсами destinations і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України, котрі володіють унікальним краєзнавчо-туристичним і туристично-рекреаційним потенціалом.

3. Туристично-краєзнавчі маршрути у межах destinations і об'єктів міста Львова.

Здобувачі освіти практично, в польових умовах, ознайомлюються з природними, історико-культурними, соціально-економічними туристично-рекреаційними ресурсами у розрізі усіх вище перелічених тем, під час виїзних туристично-краєзнавчих маршрутів у межах м. Львова.

4. Туристично-краєзнавчі маршрути у межах destinations і об'єктів Львівської області.

Здобувачі освіти практично, в польових умовах, ознайомлюються з природними, історико-культурними, соціально-економічними туристично-рекреаційними ресурсами у розрізі усіх вище перелічених тем, під час виїзних туристично-краєзнавчих маршрутів у межах Львівської області.

5. Туристично-краєзнавчі маршрути у межах DESTИНАЦІЙ І ОБ'ЄКТІВ Західного регіону України.

Здобувачі освіти практично, в польових умовах, ознайомлюються з природними, історико-культурними, соціально-економічними туристично-рекреаційними ресурсами у розрізі усіх вище перелічених тем, під час виїзних туристично-краєзнавчих маршрутів у межах Західного регіону України.

6. Робота над індивідуальним завданням і оформленням документації за результатами навчальної практики (Туристичне краєзнавство). Захист звітів.

Рекомендації щодо виконання задекларованих завдань за результатами навчальної практики (Туристичне краєзнавство), включаючи індивідуальну складову. Робота здобувачів освіти над оформленням презентаційних матеріалів та звітної документації. Захист звітів.

3. Формування програмних компетентностей

Перелік обов'язкових компетентностей	
Інтегральна компетентність	Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	К02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухомої активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. К04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу. К05. Прагнення до збереження навколишнього середовища. К06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. К09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми. К12. Навички міжособистісної взаємодії. К13. Здатність планувати та управляти часом. К14. Здатність працювати в команді та автономно.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	К15. Знання і розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності. К16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій. К19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів. К20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного,

	ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного). К24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.
--	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Програмні результати навчання

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

4. Організація та керівництво практикою

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальної практики (Туристичне краєзнавство) покладається на керівника практики від кафедри туризму, завідувача кафедри туризму та декана факультету землевпорядкування та туризму.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра туризму. Основними документами для організації і проходження практики є:

1. Щоденник практики.
2. Завдання для проходження навчальної практики (розробляє керівник практики, погоджує завідувач кафедри туризму).
3. Звіт про проходження практики з презентаційними матеріалами для захисту (поданий на кафедру туризму у чітко визначені терміни).

Обов'язки здобувача освіти-практиканта

Здобувач освіти повинен:

- ознайомитись на початку навчальної практики з програмою практики, отримати від керівника консультації щодо оформлення документації за результатами практики згідно усіх вимог, пройти інструктаж із техніки безпеки;
- відвідувати усі заняття навчальної практики, активно та сумлінно працювати, демонструючи свої теоретико-практичні знання, уміння та навички

під час підготовчого (організаційно-ознайомчого), основного (польового) та заключного (камерального) етапів;

- виконати у повному обсязі всі завдання, передбачені програмою навчальної практики, включаючи індивідуальну складову;

- оформити письмову та презентаційну документацію за результатами навчальної практики згідно усіх вимог (звіт, щоденник), керуючись консультаціями керівника практики, та подати її у встановлений термін на кафедру;

- презентувати власні дослідження та захистити звіт із навчальної практики (Туристичне краєзнавство) перед комісією.

Обов'язки керівника практики

Керівник практики повинен:

- здійснювати безпосереднє керівництво практикою, забезпечувати проведення всіх організаційних заходів: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, оформлення для здобувачів освіти необхідних документів (робочої програми, щоденника, індивідуального завдання, методичних рекомендацій);

- проводити усі заняття навчальної практики під час підготовчого, основного та заключного етапів, особливу увагу приділяти організації польових досліджень – виїзних туристично-краєзнавчих маршрутів у межах дестинацій і об'єктів міста Львова, Львівської області, Західного регіону України, котрі володіють унікальним краєзнавчо-туристичним і туристично-рекреаційним потенціалом;

- інформувати здобувачів вищої освіти щодо правил оформлення та термінів подання звітності з практики (щоденника, письмового звіту, включаючи індивідуальне завдання, презентаційних матеріалів);

- контролювати хід виконання усіх завдань, оформлення письмової та презентаційної документації за результатами навчальної практики згідно вимог та представлення матеріалів у встановлений термін на кафедру;

- створити необхідні умови здобувачу освіти для якісної презентації власних досліджень і захисту звіту з навчальної практики (Туристичне краєзнавство) перед комісією.

5. Загальні вимоги до написання й оформлення звіту

Звіт з навчальної практики друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4, через 1,5 міжрядкових інтервали з використанням шрифтів текстового редактора Microsoft Word (Times New Roman), висота шрифту – 14 мм, поля таких розмірів: ліве – 20 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм.

Зміст та заголовки структурних частин звіту – ВСТУП, ОСНОВНА ЧАСТИНА (РОЗДІЛИ звіту), ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ, ВИСНОВКИ,

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту (вирівнювання по центру сторінки). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої). Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати двом міжрядковим інтервалам. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Загалом, **структура звіту** наступна:

1. Титульна сторінка
2. Завдання для проходження навчальної практики
3. Зміст
4. Вступ
5. Основна частина (розділи звіту)
6. Індивідуальне завдання
7. Висновки
8. Список використаних джерел
9. Додатки (за потреби)

У **вступі** обґрунтовуються основні цілі і завдання практики, коротка характеристика об'єкту досліджень (орієнтований обсяг – 1–2 сторінки)

Основна частина (розділи звіту) містить конкретні дослідження згідно програмних завдань практики (орієнтований обсяг – 30–35 сторінок).

Індивідуальне завдання. Для поглиблення професійної спеціалізації та формування творчого науково-дослідного підходу до практичної підготовки у програму навчальної практики (Туристичне краєзнавство) включено індивідуальні завдання, які мають науково-дослідний, експериментальний характер та завершуються конкретними результатами.

Здобувачі вищої освіти повинні індивідуально, обравши на власний розсуд одну з областей або дестинацій Західного регіону України, охарактеризувати та проаналізувати її з точки зору краєзнавчо-туристичного потенціалу в контексті:

- 1) обґрунтування перспективних, актуальних, інноваційних напрямів розвитку туристичного краєзнавства у Західному регіоні України;
- 2) пропозиції авторської краєзнавчої екскурсії на одній з дестинацій Львова, Львівщини, Західного регіону України, що володіє краєзнавчо-туристичним і туристично-рекреаційним потенціалом, з описом атракційних об'єктів (5–6 зупинок) і картосхемою маршруту, тривалістю – 2-2,5 год.

Індивідуальні завдання сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти таких фахових компетенцій, як уміння самостійно одержувати необхідні знання, позитивно застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних завдань, самостійно мислити, уміти бачити проблеми, що виникають, і використовувати наявні знання, уміння та навички для пошуків шляхів їхнього раціонального вирішення. Також формується творче мислення, що дає спроможність генерувати нові ідеї, грамотно працювати з інформацією. Обсяг індивідуального завдання має становити не менше 8–10 сторінок.

Висновки необхідно формувати конкретно за матеріалами, викладеними у

звіті на підставі виконаної роботи (орієнтований обсяг – 1–2 сторінки).

Список використаних джерел включає перелік використаних і рекомендованих літературних джерел, нормативно-правових актів, інформаційних ресурсів.

Додатки необхідно оформляти як продовження звіту, на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті звіту. По правому краю наводиться нумерація додатків, друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає номер додатку. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Щоденник. Підсумки проходження практики також письмово фіксуються у щоденнику, в якому зазначається календарний графік проходження практики та короткий зміст виконаних завдань.

Звіт з навчальної практики передається на кафедру в терміни, встановлені навчальним графіком факультету.

Оцінювання звіту з навчальної практики здійснюється з урахуванням таких вимог до нього:

- логічна обґрунтованість структури (плану) роботи, коректна послідовність викладу матеріалу;

- повнота охоплення, глибина й коректність використання літературних джерел. У звіті з практики повинні використовуватися підручники, законодавчі й нормативно-правові акти, наукові та навчально-методичні публікації. Важливою вимогою, на котру слід звернути увагу, є дотримання правил використання та оформлення літературних джерел;

- коректна мова і стиль викладу матеріалу. Робота повинна бути написана українською мовою, без помилок, ретельно відредагована;

- відповідність оформлення звіту з навчальної практики щодо рекомендованих норм і стандартів;

- якість презентації звіту з практики під час його захисту зі застосуванням власних ілюстративних матеріалів, переконливість відповідей на додаткові питання. Важливою вимогою є належне виконання індивідуальних завдань.

6. Методи навчання

Використання наочних і практичних методів навчання: проведення виїзних екскурсійних занять, які включають польові практичні туристично-краєзнавчі дослідження; виконання індивідуальних практичних завдань; опрацювання літературних та інтернет-джерел, нормативно-правових актів, оформлення усієї документації згідно вимог за результатами практики; презентація власних досліджень у формі звіту, ілюстративних матеріалів під час захисту навчальної практики.

7. Методи контролю та критерії оцінювання

Методи контролю

Контроль за якістю проходження навчальної практики здобувачів вищої освіти здійснює керівник практики. Він консультує здобувачів освіти на усіх етапах програми практики щодо організаційної складової, збору необхідної інформації, оформлення документації, виконання індивідуального завдання та складання звіту. Щотижня керівник практики перевіряє якість і хід виконання звіту.

Відсутність або запізнення на практику здобувача освіти без поважної причини підлягають адміністративному розгляду, який може включити повторне проходження практики за індивідуальним графіком або відрахування з університету.

Протягом терміну проходження навчальної практики студент робить помітки в щоденнику про види і обсяг виконаних ним робіт. Щоденник перевіряється керівником практики з метою перевірки виконання студентом індивідуального завдання і програми практики.

До захисту звітів допускаються здобувачі, котрі своєчасно оформили усі необхідні документи для проходження практики, повністю виконали програму та індивідуальні завдання практики, написали та оформили звіт згідно встановлених вимог.

Предметом оцінювання якості практичної підготовки здобувача освіти є:

- рівень набутих ним теоретико-практичних знань, умінь і професійних компетентностей, здатність вести полеміку та захищати запропоновані у звіті положення;
- відвідування студентом навчальної практики упродовж усіх днів;
- повнота і якість виконання завдання керівника практики від кафедри, виданого згідно із робочою програмою та методичними рекомендаціями;
- своєчасність написання студентом звіту про практику і представлення його на перевірку керівнику від кафедри;
- якість оформлення звіту та презентаційних матеріалів практики;
- демонстрація набутих теоретико-практичних знань, умінь і професійних компетентностей під час захисту звіту про навчальну практику за допомогою презентаційних матеріалів перед кафедральною комісією.

Допуск до захисту звіту здійснюється керівником навчальної практики, що підтверджується підписом на титульному аркуші звіту. Керівник практики оцінює якісний рівень звіту студента та виконання індивідуального завдання, оформляє відгук керівника про проходження практики і виставляє диференційований залік у відомості та заліковій книжці.

Звіти, в яких виявлені недоліки (недотримання вимог щодо оформлення, неналежне виконання індивідуальних завдань, відсутність правильно оформленого щоденника практики) до захисту не допускаються. Відповідне рішення приймається керівником навчальної практики від кафедри туризму за

погодженням завідувача кафедри. Повторне проходження практики студентом відбувається за індивідуальним графіком, який погоджено із керівником практики і затверджено деканатом. Види контролю: поточний контроль і залік.

Критерії оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента «Навчальна практика (Туристичне краєзнавство)» виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ЄКТС.



При підведенні підсумків практики:

– **0–50 балів** виставляється керівником за результатами проходження практики та виконання завдань тематичного плану на основному (польовому) та підготовчому (організаційно-ознайомчому) етапах навчальної практики (Туристичне краєзнавство) здобувачем освіти;

– **0–30 балів** виставляється керівником за виконання завдань тематичного плану на заключному (камеральному) етапі навчальної практики (Туристичне краєзнавство) здобувачем освіти;

– **0–20 балів** виставляється призначеною комісією за презентацію матеріалів і захист звіту з навчальної практики (Туристичне краєзнавство) здобувачем освіти, а далі визначається сумарна кількість балів.

Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
0-34	F		

8. Методичне забезпечення

Підручники та навчальні посібники: методичні матеріали до практичних занять, індивідуальні навчально-дослідні завдання, контрольні роботи, текстові варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

1. Боруцька Ю. З. Навчальна практика (Туристичне краєзнавство): методичні рекомендації для організації та проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація СВО Бакалавр. Львів : Львівський національний університет природокористування, 2024. 36 с.

2. Боруцька Ю. З. Практикум із методики створення еколого-туристичних стежок і маршрутів (з елементами сільського зеленого туризму) : навч.-метод. посіб. Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету. Львів, 2020. 166 с.

3. Започаткування власної справи у сільському зеленому туризмі (сільська гостинність) : орієнтовна програма для початківців і підприємців / Т. П. Кальна-Дубінюк та ін. Науково-методичний центр ВФПО, 2020р. 26 с.

9. Перелік використаних і рекомендованих літературних джерел, нормативно-правових актів, інформаційних ресурсів

Основні літературні джерела

1. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. Київ : Центр навч. л-ри, 2019. 178 с.

2. Доценко А. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. Київ : Університет «Україна, 2022. 128 с.

3. Основи краєзнавства: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. чл.-кор. НАНУ О.П. Реєнта. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 332 с.

4. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. за ред. Ф.Д. Заставного. 2-ге вид., випр. Київ : Знання, 2008. 575 с.

Додаткові літературні джерела

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Альтерпрес, 2010. 404 с.

2. Боруцька Ю. З., Рибак С. Б. Роль природних ресурсів Західного регіону України щодо розвитку туристично-рекреаційного потенціалу та курортної справи. *Topical issues of modern science, society and education : the 2 nd International scientific and practical conference (September 5-7, 2021)*. SPC «Sci-conf.com.ua», Kharkiv, Ukraine. 2021. P. 266–272.

3. Боруцька Ю. З., Рибак С. Б. Туристичні ресурси та природно-заповідний фонд Самбірського району в Українських Карпатах. *Інноваційні наукові дослідження в науці та практиці* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 11 серпня 2021 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2021. С. 6–9.

4. Боруцька Ю. З., Дудяк Р. П. Особливості туристично-екскурсійного потенціалу регіонів України (на прикладі Одеської області). *The XI International Science Conference «Theoretical approaches of Fundamental Sciences. Theory, Practice and prospects»*, April 26-28, 2021, Geneva, Switzerland. P. 271–273.

5. Гуменюк Г. М. Екскурсологія: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2018. 82 с.
6. Гуштан К., Боруцька Ю., Рибак С. Національно-патріотичне виховання як невід'ємна складова при проведенні навчальних практик для студентів спеціальності 242 Туризм. *Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Зб. наук. праць. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. С. 277-284.
7. Дем'янчук Г. С. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2006. 293 с.
8. Екскурсологія : підручник. За заг. ред. доктора юридичних наук, професора, В. О. Негодченка. Київ : Каравела, 2023. 370 с.
9. Круль В. П. Краєзнавство: навч.-метод. посіб. Чернівці: Рута, 2007. 104 с.
10. Крупа О. М., Боруцька Ю. З., Іванюк П. В. Наукові дослідження інноваційних напрямів повоєнного відновлення туристично-краєзнавчої та рекреаційно-екскурсійної галузей в Україні. *Наукові перспективи*: журнал. 2024. № 8(50), 2024. С. 450-459.
11. Обозний В. В. Краєзнавство: навч. посіб.-практикум. Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2004. 237 с.
12. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство. КНУКіМ. Київ : Альтерпрес, 2003. 251 с.
13. Поколодна М. М., Божко Л. Д. Туристське краєзнавство: навч. посіб. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 310 с.
14. Сокол Т. Г., Плиська І. І. Інноваційні способи і форми екскурсійної діяльності на ринку туристичних послуг України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. Випуск 47. 2017. С. 166-170.
15. Тронько П. Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). К.: Ін-т історії НАНУ, 2000. 170 с.
16. Туристичне краєзнавство: Канівщина: навч. посіб. / О.О. Любіцева, С.П. Романчук, І.В. Кочеткова, І.І. Винниченко, Т.І. Михайленко. Київ : Альфа-ПК, 2017. 194 с.
17. Філоненко І. М., Філоненко Ю. М. Краєзнавство і туризм: курс лекцій. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 213 с.
18. Borutska, Y., Dydiv, I., Krupa, O., Hryhorieva, L., & Sylkin, O. (2024). Methodology And Application of Innovative Technologies to Ensure Sustainable Development: Formation of Eco-Awareness Through the Prism of Ecotourism. *Journal of Ecohumanism*, 3(4), 1357–1367. <https://doi.org/10.62754/joe.v3i4.3666>. (Scopus).
19. Borutska, Y., Vashchyshyn, M., Zhurba, I., Leskiv, H., Taranenko, H., Panteleiev, M. (2023). State environmental impact management in ecological tourism development. *International Journal of Design & Nature and Ecodynamics*, Vol. 18, No. 5, pp. 1247–1254. <https://doi.org/10.18280/ijdne.180527>. (Scopus).
20. Kopytko M., Grabar N., Storozhuk O., Borutska Y., Doroshenko T. (2022). Influence of Negative Factors of War: Economic, Legal, Regional and Environmental Aspects. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 22. No. 6. pp. 13-18. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.3>. (Web of Science).

Нормативно-правові акти

1. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-09#Text>.
2. Про туризм : Закон України. Редакція від 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Про природно-заповідний фонд України : Закон України. Редакція від 08.08.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/page>.
4. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України. Редакція від 01.01.2021. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
5. Про культуру : Закон України. Редакція від 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.
6. Про охорону культурної спадщини : Закон України. Редакція від 25.01.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
7. Про утворення Ради туристичних міст і регіонів : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0204731-16>.
8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#n8>.
9. Про сільський зелений туризм : Проект Закону України . Редакція від 04.11.2018. URL: [http:// http://infotour.in.ua/pro_siltur.htm](http://infotour.in.ua/pro_siltur.htm).
10. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>.

Інформаційні ресурси

- 1) Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, науково-технічних бібліотек, наукових бібліотек України:
 - Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування, м. Дубляни вул. В. Великого, 1.
 - Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України, вул. Стефаника, 2;
 - Львівська обласна наукова бібліотека, просп. Шевченка, 13;
 - Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. відділ, вул. Драгоманова, 17;
 - Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки, вул. Мулярська, 2а.
- 2) Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет із переліком сайтів:
 1. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua>.
 2. Національна туристична організація України. URL: <https://www.ntoukraine.org>.
 3. Міжнародний туристичний салон «Україна». URL: <https://www.ukraine-itm.com.ua/uk-UA/>.
 4. Українська асоціація активного та екологічного туризму. URL: <http://www.uaeta.net>.
 5. Віртуальне навчальне середовище ЛНУП. URL: <https://moodle.lnup.edu.ua/>.